

ומקשה הגמרא על בר פדא עוד מהא דתנן
באותה משנה: (7)

בשלמא לרב מתנא, ניהא שאינו מגלח את
השניה אלא ליום ששים ואחד. (8)

מי שנזר שתי נזירות:

א-1 אלא לבר פדא שנסתיימו מנין ימי הנזירות
ביום החמשים ותשע, (1) קשיא משנה זו, כי
למה לא יגלח ביום הששים שהוא יום
השלשים למנין נזירות שניה?! (2)

ומשנינן: אמר לך בר פדא סיפא מסייעא לי:

ששנינו בסיפא: ואם גילח את הראשונה ליום
שלשים, מגלח את השניה — לכתחילה —
ליום ששים, הרי מבואר שיכול בדיעבד

הרי זה מונה שלשים יום לנזירות ראשונה,
ו"מגלח את הראשונה יום שלשים ואחד",
ושב ומונה נזירות שלשים יום, לפי שיומה
הראשון הוא יום השלשים ואחד לנזירות
הראשונה, ומגלח את השניה ליום ששים
ואחד שהוא יום השלשים ואחד לנזירות
שניה.

שלא למדנו מן הרישא, כי משמיעתנו המשנה
שיום השלשים של הנזירות הראשונה עולה לו
גם למנין של הנזירות השניה, וכמו ששנינו
בהמשך המשנה: "ואם גילח את הראשונה ליום
שלשים [והועילה לו תגלחתו, משום ש"מקצת
היום ככולו"]", מגלח את השניה [לכתחילה] ליום
ששים", והיינו משום שהתחיל מנין נזירות
השניה בסופו של יום השלשים, ואף שאותו יום
עצמו בתחלתו עלה לו להשלמת נזירות ראשונה.

1. כי הנזירות השניה מתחילה מיד אחר
התגלחת של הראשונה ביום השלשים ואחד ואף
על פי שאין יום שלם לפניו, כי בתחלת הנזירות
אף לבר פדא אומרים "מקצת היום ככולו",
שהרי זה כאילו קיבל נזירות בחצי היום, שיום
הראשון לנזירותו הוא חצי היום הראשון ומקצת
היום ככולו לכולי עלמא, ואם כן מסתיים מנין
הנזירות ביום החמשים ותשע לקבלת הנזירות,
וזמן הגילוח הוא לשיטת בר פדא ביום הששים,
על פי תוספות.

2. קושיא זו היא כעין הקושיא שכבר הקשתה
הגמרא מן הרישא של המשנה, וכן תירוצן
הגמרא שלכתחילה צריך לגלח ביום שלשים
ואחד משום גזירה, אף הוא נתבאר כבר בגמרא

"הריני נזיר מאה יום", שלדעת התוספות
והרא"ש אומרים בה "מקצת היום ככולו"
וכמפורש בדברי התוספות, ולדעת הרמב"ם אין
אומרים בה "מקצת היום ככולו", וכן מפורש
במאירי שם.

וראה עוד בדברי הגרי"ז שם בד"ה והנה לפי,
שכתב לדעת הרמב"ם, שאם היה דין "מקצת
היום ככולו" אף בנזירות מפורשת, לא היה
מועיל מה שיאמר שלימין, דזהו דבר שאינו כלל
בדין נזירות שיהיה תלוי בדעתו ובקבלתו, דלא
נאמר בנזירות רק קבלת מנין ימים בלבד, ויותר
לא מציינו בקבלת נזירות, אם כן לא חלה
בקבלתו רק זה שהוא נזיר לכך וכך יום, אבל אם
ינהוג בה דין "מקצת היום ככולו" אם לא, זהו
דבר שאינו תלוי בדעתו כלל, ראה עוד שם
[והיינו שהרמב"ם גורס "באומר שלמים"
ומפרשו כפירוש המאירי דהיינו לשון שמשמעו
"שלמים", שאם לא כן הרי משמע שלשון
"שלמין" שבפי הנודד יש לה תוכן שלא יאמרו
"מקצת היום ככולו", ושלא כהגרי"ז].

7. קושיית הגמרא מתבארת בפנים על פי
פירושם הראשון של התוספות.

8. ביארו התוספות שחידוש יש בסיפא זו מה

לגלח את הראשונה ביום שלשים, והיינו כבר פדא.

מגלח את השניה ליום שלשים" ד"מקצת היום ככולו", וכפי שנתבאר!?

אלא ודאי כיון דסיפא מסייעא ליה, בהכרח דרישא — שאינו מגלח את השניה אלא ביום השלשים ואחד — נעשה כאומר שלימים⁽³⁾ כלומר: גזירה אטו אמר "שלשים יום שלמים".

והא אמרה כבר התנא חדא זימנא ברישא שאם גילח ביום שלשים יצא משום שמקצת היום ככולו, ולמה הוצרך התנא להשמיענו זאת עוד בסיפא!?

ולרב מתנא קשיא סיפא, שמבואר בה שאם גילח את הראשונה ביום שלשים — יצא! אמר לך רב מתנא:

ומשנינן: חידוש יש בדבר, כי מהו דתימא הני מילי שמקצת מיום השלשים עולה לו ליום נזירות לענין חדא נזירות שיכול לגלח אחר מקצת היום —

סיפא: "יום שלשים עולה לכאן ולכאן", כלומר: תחלת יום שלשים של נזירות ראשונה אומרים בה "מקצת היום ככולו" ולכן אם גילח ביום זה יצא, וסוף אותו יום עצמו עולה גם לתחלת מנין נזירות השניה, ולכן זמן הגילוח של הנזירות השניה — כשגילח ביום שלשים — הוא אף לכתחילה ביום שלשים, שהוא יום השלשים ואחד לנזירות שניה.

אבל שיעלה יום השלשים לשתי נזירות — תחלתו להשלמת נזירות ראשונה, וסופו לתחלת נזירות שניה — לא.

תמהה הגמרא על תירוצו של רב מתנא: מאי היא, כלומר: מאי קא משמע לן התנא שאמר "ואם גילח את הראשונה ליום שלשים

לכן קא משמע לן משנתנו שאף לשתי נזירות עולה יום השלשים.

עוד מקשה הגמרא על בר פדא מהא דתנן באותה משנה:

"ואם גילח את הראשונה ליום שלשים מגלח את השניה ליום שלשים, ואם גילח יום שלשים חסר אחד — יצא, שיום שלשים] של נזירות ראשונה] עולה לו מן המנין" של הנזירות

לעיל, מכל מקום "דרך הש"ס כן, להקשות כעין קושיא ראשונה ולתרוצו כעין תירוץ ראשון, ובלבד שישימיענו קצת חידוש מה שלא שמענו ברישא, והכא נמי איכא קצת חידוש בסיפא לבר פדא שאין ברישא, כדנפקא לן לקמן במסקנא דתירוצא, דמשמיענו דמקצת היום ככולו לבר פדא בתחילת הנזירות כאדם שמקבל עליו נזירות בחצי היום".

שהוא מונה לתחילת הנזירות השניה, הוא אותו יום בו גילח על נזירות ראשונה ונהג נזירות עד שהביא קרבנותיו, ונמצא שאין אותו מקצת יום שבסוף היום ניכר כל כך שהוא לנזירות שניה, וזה הוא החידוש; על פי תוספות בסד"ה ולרב מתנא קשיא סיפא וסוד"ה ואת השניה.

ביאור דבריהם: אף שקבלת נזירות בחצי היום אינו חידוש, כאן יש חידוש, כי אותו יום

3. כן גרס הב"ח על פי רש"י, וכן משמע בתוספות, וכן מסתבר; ויש גורסים "כאומר שלימים", ללא מילת נעשה.

השניה.

בשלמא לרב מתנא, ניהא שהוצרך התנא ליתן טעם לדבריו שגילוח ביום ששים חסר אחד מועיל, שהוא מפני שיום השלשים של נזירות הראשונה עולה לו מן המנין של נזירות שניה, דהיינו שהוא עולה לכאן ולכאן.

אלא לבר פדא, למה לי ליתן טעם להכשר הגילוח ביום ששים חסר אחד שהוא מפני שיום השלשים עולה לו מן המנין?!

והא אמר בר פדא שסתם נזירות היא שלשים יום חסר אחד והגילוח הוא ביום השלשים, ומאחר שגילה ביום שלשים של נזירות ראשונה, הרי פשיטא שמתחיל מנין הנזירות של השניה אחר הגילוח [ויום ל שלה הוא ביום הששים חסר אחד], וכשאר מי שמקבל עליו נזירות בחצי היום, שעולה לו מקצת יום ראשון ככולו, ולא שמענו בשום מקום

שיאמר התנא "שיום ראשון עולה לו מן המנין"?!?

אמר לך בר פדא: אנא נמי אהא סמכי [אף אני מכאן הוא שלמדתי שנזירות היא כ"ט יום בלבד], כי מאחר שיום שלשים זה מחשיבו התנא כראשון למנין נזירות שניה ודאי שאין הוא עולה לסוף נזירות שניה, כי לא מסתבר שיקל התנא כל כך להחשיבו לכאן ולכאן.⁽⁴⁾

עוד מקשה הגמרא לבר פדא מהא דתנן באותה משנה:

מי שאמר "הריני נזיר" ונטמא יום שלשים קודם הבאת הקרבנות, הרי זה סותר את הכל.

בשלמא לרב מתנא, ניהא שהוא סותר את הכל, כי ביום השלשים עד שלא הביא קרבנותיו עדיין בימי נזירותו הוא עומד.⁽⁵⁾

הרש"ש הגיה בדבריהם — בדרך אפשר — במקום "אלמא דאין עולה למנין ראשון" "אלא דאין עולה למנין ראשון", וב"ברכת ראש, הגיה בדבריהם במקום "דכיון דתנא מיקל בו כל כך", דכיון דתנא אינו מיקל בו כל כך, וצריך תלמוד, [וראה מה שהקשה הקרן אורה, ומה שכתב על זה ב"ארזי הלבנון אות קז*].

5. א. הקשו התוספות: ולרב מתנא מי ניחא, והרי מקצת היום ככולו וכאילו נטמא אחר נזירותו?!

"ויש לומר, כי אמרינן מקצת היום ככולו, היינו לענין תגלחת והבאת קרבנותיו, דאם גילה ביום שלשים בדיעבד יצא אם לא נטמא [קודם התגלחת], אבל נטמא ביום שלשים קודם תגלחת והבאת קרבנותיו, לא אמרינן מקצת היום ככולו,

4. כן פירש המאירי, וכן היא גם כוונת התוספות שכתבו: "מכאן אני מדקדק דמשך נזירות כ"ט יום, דקתני ד"יום שלשים עולה לו מן המנין" דמשמע דעולה לו למנין אחרון, אלמא דאין עולה למנין ראשון כנזכר לעיל, דכיון דתנא מיקל בו כל כך להחשיב יום לכאן ולכאן".

ולכאורה לא ענה התרצן על קושיית המקשה, שסוף סוף למה הוצרך התנא להזכיר ש"יום שלשים עולה לו מן המנין" כי הרי זה פשיטא?! וכנראה ביאור הענין הוא, שהתנא מלמדך שנזירות אינה אלא כ"ט יום, וכאילו אמר התנא "שהרי יום שלשים אינו ממנין הנזירות הראשונה, ולכן עולה הוא מן המנין של נזירות שניה".

כן נראה לכאורה לפרש כוונת דבריהם, אבל

אלא לבר פדא הסובר שכבר נשלמה נזירותו ביום כ"ט, קשיא משנה זו, למה יסתור את

הכל מי שנטמא ביום שלשים שהוא אחר נזירותו!?(6)

להחשיבו כנטמא ביום שלשים ואחד, אלא ודאי נטמא נזרו וסותר הכל כיון דלא השלים נזירותו בטרהה, [ובביאור כוונתם, ראה מה שנתבאר בזה בהערות בעמוד ב בסוף סוגיית הגמרא כאן על המשנה דלקמן דף טז, ראה שם]. ולשון המאירי הוא: "זה שנטמא קודם הבאת קרבנותיו, אין מקצתו ככולו, שהטומאה מפקעת טהרת אותו מקצת למפרע, כדין זב וזבה שטובלין ביום שביעי עצמו [משום דמקצת יום שביעי ככולו], ואם ראו לאחר טבילה סותרים את הכל", וכיון לזה גם בחידושי רבינו מאיר שמחה.

ב. מה שכתבו התוספות "אבל נטמא ביום שלשים קודם תגלחת והבאת קרבנותיו, לא אמרינן מקצת היום ככולו", לשונם אינו מדוקדק, שאין צריך לזה שייבא כל קרבנותיו ויגלח, אלא משנזרק עליו אחד מן הדמים שוב אינו סותר כדלקמן במשנה מז א כחכמים שם.

ולמדנו מדבריהם, שאפילו ביום שלשים אם נטמא אחר הבאת הקרבנות אינו סותר, ואינו דומה לזב וזבה שראו אחר הטבילה שהם סותרים את הכל, ובטעם הדבר כתב רבינו מאיר שמחה בחידושו, שהוא משום שכבר הותר ליטמאות למתים, משנזרק עליו אחד מן הדמים, ולכן אינו סותר.

ג. עוד כתבו התוספות, שלפי רב מתנא ניחא מה ששינינו עוד באותה משנה: "הריני נזיר מאה יום, נטמא יום מאה ואחד סותר שלשים", שלכאורה הוא תמוה, כיון שכבר נשלמו ימי נזירותו ביום אתמול, ולמה יסתור אפילו שלשים יום.

אלא שלפי דעת רב מתנא ניחא, ומשום שאנו גוזרים טומאה ביום המאה ואחד בנזירות של מאה יום שהוא יום הבאת קרבנותיו, אטו

טומאה ביום שלשים של סתם נזירות שהוא יום התגלחת מן התורה [כיון ד"מקצת היום ככולו"; וחיודוש יש בלשונם, שיום המאה ואחד הוא יום הבאת הקרבנות, אף שגם ביום המאה יכול להביאם משום שמקצת היום ככולו, ואילו בסתם נזירות יום השלשים הוא יום הבאת הקרבנות, ואף שאין זה אלא משום "מקצת היום ככולו"; ואפשר שכוונתם היא, ששתי יום הבאת קרבנות יש באלו, האחד בלא דין מקצת היום ככולו, והשני משום "מקצת היום ככולו", וכעין זה כתב בשיטת הרמב"ם, בחידושי מרן ר"ז הלוי בסוף דבריו בהלכות נזירות ד א, ראה שם] —

וכשם שאם נטמא ביום השלשים של סתם נזירות הרי הוא סותר שלשים יום [דהיינו כל הנזירות] מן התורה, כך גזרו חכמים שלשים יום של סתירה כשנטמא ביום מאה ואחד של נזירות מאה יום, [וראה ב"ארזי הלבנון" אות קט שהביא להקשות, למה לא גזרו כשנטמא ביום מאה ואחד, אטו מי שנטמא ביום המאה שהוא סותר מאה יום, וראה שם מה שהביא בזה].

והוסיפו: ונראה דיום שלשים ואחד נמי סותר כל שלשים אטו יום שלשים, והוה מצי למיתני לקמן "נטמא לשלשים ואחד סותר את הכל", ואולם בתוספות לקמן יד ב ד"ה לוקה, כתבו: "דוקא יום קא וגזרינן אטו יום שלשים דהוי יום תגלחת דאורייתא, כדתנן בפרק קמא, אבל ביום מאה ושנים או ביום שלשים ואחד אינו סותר", ובתוספות טז ב ד"ה נטמא, כתבו כמו שכתבו כאן.

6. כתבו התוספות, שאין זו קושיא כל כך על בר פדא, שהרי נתבאר בגמרא לעיל שיום הבאת קרבנותיו אפילו לבר פדא הוא ביום השלשים ואחד, כי אנו גוזרים ב"סתם נזירות" אטו נזירות